

ŠTÁTNA SKÚŠKA ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A SLOVENSKEJ LITERATÚRY
slovenský jazyk a literatúra – konverzný program

Podľa študijného poriadku FiF UK v starej akreditácii sa štátna skúška skladá z 3 predmetov a obhajoby záverečnej práce. V študijnom programe *slovenský jazyk a literatúra – konverzný program* ide o nasledovné predmety:

- Slovenský jazyk a didaktika slovenského jazyka
- Slovenská literatúra a didaktika slovenskej literatúry
- Spoločný základ (pedagogika a školská psychológia)

Otázky z predmetu slovenský jazyk a z didaktiky slovenského jazyka a slovenská literatúra a didaktika slovenskej literatúry sú obsahom prílohy č. 1 tohto dokumentu.

Študent si na jazykovej časti skúšky vytiahne 1 otázku zo slovenského jazyka, ktorá obsahuje aj didaktickú časť, na literárnej časti si rovnako vytiahne 1 otázku zo slovenskej literatúry, ktorá obsahuje aj didaktickú časť. Študent má primeraný čas na prípravu odpovedí na zadané otázky. Odpoveď má ústnu formu, koná sa pred skúšobnou komisiou zloženou najmenej zo 4 členov, učiteľov pôsobiacich vo funkciách profesorov, docentov a odborných asistentov (členov KSJ FiF UK a KSLLV FiF UK, prípadne odborníkov v danom študijnom odbore z iných slovakistických pracovísk).

Príloha č. 1: OTÁZKY NA ŠTÁTNU ZÁVEREČNÚ SKÚŠKU ZO SLOVENSKEJ LITERATÚRY (pre študijný program *slovenský jazyk a literatúra* – konverzný program, stará akreditácia)

II. *Slovenská literatúra a didaktika slovenskej literatúry*

Kandidát si na základe vlastného štúdia odbornej i beletristickej literatúry a získaných vedomostí zo seminárov a prednášok pripraví samostatnú odpoveď na otázku v trvaní cca 10 – 15 min. Indikácie v podotázke majú pritom len návodný (pomocný) charakter, nie sú záväznou inštrukciou na štruktúru odpovede. Skúšajúci majú právo na základe doplnujúcich otázok zistiť u kandidáta mieru a hĺbku poznania látky a jej súvislostí. Každá otázka môže byť zodpovedaná aj z hľadiska školskej praxe.

Ak otázka obsahuje časť *Čítanie*, osvojenie si tam uvedenej literatúry (odborných textov i beletrie) tvorí súčasť povinnej vedomostnej výbavy kandidáta. Ukážky z beletristických textov uvedených v *Čítaní* budú tvoriť doplnujúcu časť otázky: kandidát bude požiadaný o ich identifikáciu a interpretačný komentár.

Odborná literatúra odporúčaná na štúdium je súhrnne uvedená v časti *Literatúra*. Ide v nej jednak o práce syntetického a encyklopedického charakteru (dejiny literatúry, slovníky), jednak o diela, ktoré môžu orientovať kandidáta pri jednotlivých otázkach. Ak nie je uvedené inak (napr. vymedzením strán či kapitol), publikáciu odporúčame preštudovať celú.

1. Stredoveká literatúra

Filozofické a estetické východiská stredoveku (človek v stredovekej literatúre), staroslovienska a latinská fáza stredoveku na Slovensku, typologická charakteristika a tematicko-žánrová štruktúra stredovekej literatúry, profiloví autori a diel.

2. Renesančná literatúra

Filozofické a estetické východiská renesancie, špecifiká renesancie v slovenskom literárnom a kultúrnom prostredí, renesančný človek a jeho priemet do slovenskej renesančnej literatúry, tematicko-žánrové spektrum renesančnej literatúry, profiloví autori a diela, verš a strofa, kompozícia a štýl.

3. Baroková literatúra

Filozofické a estetické východiská baroka, špecifiká barokovej literárnosti v slovenskom literárnom a kultúrnom prostredí, charakteristika barokovej poetiky, barokový človek a jeho priemet do slovenskej barokovej literatúry, tematicko-žánrové spektrum barokovej literatúry, profiloví autori a diela, verš a strofa, kompozícia a štýl.

4. Literatúra obdobia klasicizmu

Filozofické a estetické východiská klasicizmu (priemet človeka osvietenstva do literatúry); osvieteniská a vrcholná fáza klasicizmu v slovenskej literatúre, počiatky generačnej diferenciacie literatúry; tematická a žánrová stratégia a textové vlastnosti fáz slovenského klasicizmu, paralelné realizácie verzifikačných systémov.

5. Preromantizmus

Genéza slovenského preromantizmu, estetické východiská (proces prehodnocovania klasicistického estetického a poetologického modelu, emancipácia básnického subjektu, emancipácia prózy); tematická varieta a žánrová štruktúra preromantickej literatúry; problematika reflexie obdobia v slovenskej literárnej historiografii.

6. Romantizmus

Genéza slovenského literárneho romantizmu, jeho generačná platforma; obraz človeka a riešenie konfliktov v romantickej literatúre; ideová diferenciácia romantizmu (predmetno-pragmatický a mesianistický prúd), diferenciačné tendencie v poézii (folklorizujúca a artistná línia); tematická a žánrová stratégia jednotlivých prúdov romantizmu; tvary verša.

7. Slovenský literárny realizmus

Pozitivismus ako filozofická báza realizmu, literárnohistorické súvislosti vzniku slovenského realizmu, jednotlivé autorské generácie a ich predstavitelia; „ideálny“ realizmus, kukučínovská harmonizácia, ženský aspekt, parnasistické tendencie, naturalizmus, modernistické smerovanie; preferované literárne druhy a žánre; podoby verša.

Čítanie:

Slovenský literárny realizmus I–III. Eds. V. Mikula, M. Mikulová. Slovenský Tatran, Bratislava 2005–06.

8. Slovenská moderna

Symbolizmus a obdobie fin de siècle v európskych a slovenskej literatúre, nástup Slovenskej moderny, jej poetologická charakteristika; generačné spory; hlavní autori a žánre.

Čítanie:

Ivan Krasko: *Básnické dielo.* Ed. D. Kršáková. Kalligram & Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava 2005.

Koniec lásky. Antológia prózy Slovenskej moderny. Ed. M. Gáfrik. Matica slovenská, Martin 2007.

9. Moderna v slovenskej próze

Hlavní autori a žánre v próze tzv. druhej moderny po r. 1918. Interpretácia jedného diela (poviedka, román) podľa vlastného výberu aspoň u dvoch z nasledujúcich autorov: T. J. Gašpar, J. Alexy, J. Hrušovský, I. Horváth, G. Vámoš, I. Minárik.

10. Básnické avantgardy a slovenská poézia

Typologicko-estetická charakteristika básnických avantgárd po 1. sv. vojne (dadaizmus, konštruktivizmus, futurizmus, poetizmus), ich prejavy v slovenskej literatúre.

Čítanie: Laco Novomeský: *Poézia.* Ed. J. Zambor. Slovenský Tatran, Bratislava 2005.

11. Poetologické premeny slovenskej prózy (na „prípade“ Hronský)

Charakteristika podôb a premien slovenskej prózy od cez expresionizmus k modernizmu na príklade tvorby J. C. Hronského (postrealizmus, modernizmus, expresionizmus, mýtizmus).

Interpretáciu dvoch jeho diel (román, zbierka poviedok) podľa vlastného výberu (okrem textov obsiahnutých v časti *Čítanie*).

Čítanie: Jozef Cíger Hronský: *Prózy*. Kalligram & Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava 2008.

12. Katolícka moderna

Filozoficko-estetická charakteristika, zdroje a charakter poetiky, časové vymedzenie, premeny publikačných možností, hlavní predstavitelia a ich najdôležitejšie diela.

Čítanie: *Poézia slovenskej katolíckej moderny*. Ed. M. Hamada. Kalligram & Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava 2008.

13. Surrealizmus/nadrealizmus v slovenskej poézii

Časové vymedzenie, zdroje a charakteristika poetiky nadrealizmu, autori a teoretici, najvýznamnejšie diela, vzťah nadrealizmu a tvorby niektorých predstaviteľov katolíckej moderny, premeny nadrealizmu v povojnovom období.

Čítanie: *Nadrealizmus / Avantgarda 38*. Ed. M. Hamada. Kalligram & Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava 2006.

14. Naturizmus v slovenskej literatúre

Základná poetologická charakteristika naturizmu, hlavní predstavitelia, najvýznamnejšie diela. Porovnávací interpretácia dvoch diel podľa vlastného výberu.

15. Socialistický realizmus ako normatívna poetika

Genéza v medzivojnovom období, svetonázorové východisko, kulminácia doktríny po 2. sv. vojne a recidíva v 70. rokoch; hlavné témy, žánre, autori. Interpretácia predloženého textu.

16. Poetologické premeny slovenskej prózy (na „prípade“ Tatarka)

Charakteristika premien slovenskej prózy od modernizmu cez socialistický realizmus, neomodernizmus až k disidentskému písaniu na príklade premien tvorby D. Tatarku. Interpretácia dvoch Tatarkových kníh podľa vlastného výberu kandidáta.

17. Poetologické premeny slovenskej poézie (na „prípade“ Válek)

Charakteristika premien slovenskej poézie od postsymbolizmu cez socialistický realizmus, neoavantgardu až k normalizačnej schéme na príklade premien tvorby M. Válka.

Čítanie: Miroslav Válek: *Básnické dielo*. Ed. V. Mikula. Kalligram & Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava 2005.

18. Trnavská skupina / Konkretisti

Genéza a program skupiny, základné princípy poetiky (tematika, obraznosť, verš) a ich podoba u jednotlivých autorov.

Čítanie: *Trnavská skupina / Konkretisti*. Ed. A. Bokníková. Kalligram & Ústav slovenskej literatúry SAV, Bratislava 2006.

19. Básnické generácie a poetiky v 60. – 90. rokoch 20. stor.

Typologický prehľad jednotlivých desaťročí s určením dominantných smerov a autorov; interpretácia dvoch charakteristických diel obdobia podľa vlastného výberu. (*Pozn.: Nemôže ísť o diela zahrnuté v otázkach 16.–18.*).

20. Prozaické generácie a poetiky v 60. – 90. rokoch 20. stor.

Typologický prehľad jednotlivých desaťročí s určením dominantných smerov a autorov (samostatne vypracovaná otázka); interpretácia dvoch charakteristických diel obdobia podľa vlastného výberu. (*Pozn.: Nemôže ísť o diela zahrnuté v otázkach 16.–18.*)

Literatúra:

Bílik, René: *Duch na reťazi*. Sondy do literárneho života na Slovensku v rokoch 1945–1989.

Kalligram, Bratislava 2008, s. 21–56, 83–118, 131–171.

Čepan, Oskár: *Kontúry naturizmu*. Slovenský spisovateľ, Bratislava 1977.

Čepan, Oskár: *Stimuly realizmu*. Bratislava, Tatran 1984.

Habaj, Michal: *Druhá moderna*. Ars poetica, Bratislava 2005.

Hochel, Igor – Čúzy, Ladislav – Kákošová, Zuzana: *Slovenská literatúra po roku 1989*.

Bratislava, LIC 2007.

Kákošová, Zuzana: *Kapitoly zo slovenskej literatúry. 9. – 18. storočie. Typológia a poetika stredovekej, renesančnej a barokovej literatúry*. Bratislava, Univerzita Komenského 2001, 2005.

Kol.: *Portréty slovenských spisovateľov 1–4*. Ed. J. Zambor. Univerzita Komenského Bratislava 1998–2007.

Kol.: *Slovník diel slovenskej literatúry 20. storočia*. Ed. R. Chmel. Bratislava, Kalligram & Ústav slovenskej literatúry SAV 2006.

Marčok, Viliam: *Počiatky slovenskej novodobej prózy*. Bratislava 1968.

Marčok, Viliam a kol.: *Dejiny slovenskej literatúry 3*. Bratislava, LIC 2006.

Míkula, Valér: *Od baroka k postmoderne. Interpretáčnne sondy do slovenskej literatúry*. LCA, Levice 1997.

Minárik, Jozef: *Dejiny slovenskej literatúry 1*. Slovenské pedagogické nakladateľstvo, Bratislava 1985

Sedlák, Imrich a kol.: *Dejiny slovenskej literatúry I-II*. Bratislava, Martin: LIC, Matica slovenská 2009.

Šmatlák, Stanislav: *Dejiny slovenskej literatúry I-II*. Literárne informačné centrum, Bratislava 2007.

Števček, Ján: *Dejiny slovenského románu*. Tatran, Bratislava 1989.

Šútovec, Milan: *Mýtus a dejiny v próze naturizmu*. Literárne informačné centrum, Bratislava 2005.

Vojtech, Miloslav: *Od baroka k romantizmu*. Bratislava, Univerzita Komenského 2003.

Winczer, Pavol: *Súvislosti v čase a priestore. Básnická avantgarda, jej prekonávanie a dedičstvo (Čechy, Slovensko, Poľsko)*. Veda, Bratislava 2000, s. 18–71, 91–111.

Zambor, Ján: *Interpretácia a poetika*. O poézii slovenských básnikov 20. storočia. Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska, Bratislava 2005.